

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie wniosku E. O. o zasądzenie od Skarbu Państwa odszkodowania i zadośćuczynienia z tytułu zbrodni komunistycznej - zabójstwa w dniu 25 czerwca 1950 r. jego ojca F. O. przez żołnierza grupy operacyjnej KBW, po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Wojskowej zażalenia E.O. na zarządzenie Prezesa Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 8 grudnia 2017 r. o odmowie przyjęcia zażalenia E.O. na zarządzenie Prezesa Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 13 listopada 2017 r. o odmowie przyjęcia środka odwoławczego na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 5 października 2017 r. o przekazaniu sprawy o odszkodowanie i zadośćuczynienie według właściwości do sądu powszechnego,

p o s t a n o w i ł:

zażalenia nie uwzględnić, utrzymać w mocy zaskarżone zarządzenie.

UZASADNIENIE

W dniu 5 czerwca 2017 r. do Wojskowego Sądu Okręgowego w W. wpłynął wniosek E.O. o zasądzenie na jego rzecz stosownego odszkodowania i zadośćuczynienia z tytułu zbrodni komunistycznej popełnionej na jego ojcu F. O. w postaci jego zabójstwa w dniu 25 czerwca 1950 r. przez żołnierza KBW we wsi Ż. Jako podstawę prawną swojego żądania W. wskazał przepisy ustawy z dnia 23

lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2017 r., poz. 1987).

Postanowieniem z dnia 5 października 2017 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w W. uznał się niewłaściwym do rozpoznania tego żądania, z uwagi na niewydanie wobec F. O. orzeczenia, o którym mowa w art. 1 powołanej ustawy, a więc niespełnienie warunku umożliwiającego procedowanie w przedmiocie tego żądania według tej ustawy i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w W. jako właściwemu do rozpoznania tego roszczenia na gruncie przepisów prawa cywilnego. Postanowienie to zawierające pouczenie co do możliwości wniesienia na nie zażalenia i terminie oraz sposobie jego wniesienia, zostało doręczone adresatowi dla doręczeń w kraju, wskazanemu przez E.O., w dniu 23 października 2017 r.

Na to postanowienie E. O. złożył zażalenie, sporządzone w dniu 30 października 2017 r., które zostało nadane w urzędzie pocztowym w Niemczech w dniu 2 listopada 2017 r.

Zarządzeniem z dnia 13 listopada 2017 r. Prezes Wojskowego Sądu Okręgowego w W. odmówił przyjęcia tego zażalenia jako wniesionego po terminie. Zarządzenie to wraz z pouczeniem o przysługującym prawie do jego zaskarżenia i wskazaniem terminu i sposobu wniesienia zażalenia zostało doręczone E. O., na adres dla doręczeń w kraju, w dniu 21 listopada 2017 r.

W dniu 6 grudnia 2017 r. do Izby Wojskowej Sądu Najwyższego wpłynęło zażalenie E.O. na zarządzenie o odmowie przyjęcia zażalenia sporządzone w dniu 29 listopada 2017 r., a nadane w urzędzie pocztowym w Niemczech w dniu 30 listopada 2017 r. Zażalenie to zostało przesłane Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w W.. W dniu 7 grudnia 2017 r. do Wojskowego Sądu Okręgowego w W. wpłynęło zażalenie E.O. na zarządzenie o odmowie przyjęcia zażalenia, które zostało nadane w niemieckim urzędzie pocztowym w dniu 29 listopada 2017 r.

Zarządzeniem z dnia 8 grudnia 2017 r. Prezes Wojskowego Sądu Okręgowego w W. odmówił przyjęcia tego środka odwoławczego jako

wniesionego po terminie. Zarządzenie to zostało doręczone E. O., na adres dla doręczeń w kraju, w dniu 19 grudnia 2017 r.

W dniu 29 grudnia 2017 r. do Izby Wojskowej Sądu Najwyższego wpłynęło zażalenie E.O. na to zarządzenie, które zostało sporządzone w dniu 21 grudnia 2017 r. i w tym samym dniu zostało nadane w niemieckim urzędzie pocztowym. Zażalenie to zostało przesłane do Wojskowego Sądu Okręgowego w W. w celu nadania mu biegu procesowego.

W zażaleniu E. O. podniósł, że przedstawiona w zarządzeniu podstawa prawna odmowy przyjęcia środka odwoławczego, odwołująca się do treści przepisu kodeksu postępowania karnego, jest niewłaściwa, gdyż kwestia skuteczności wniesienia środka odwoławczego powinna być rozważana z uwzględnieniem treści art. 130 kodeksu postępowania cywilnego. Nieuwzględnienie treści tego przepisu stanowiło naruszenie art. 6 i 13 Europejskiej Konwencji o ochronie prawa człowieka i podstawowych wolności. Zdaniem skarżącego wartością nadrzędną powinno być osądzenie zbrodni i żyjących zbrodniarzy, a nie śledzenie korespondencji pocztowych. Podniósł również, że roszczenia o odszkodowanie i zadośćuczynienie zgodnie z treścią art. 11 ustawy o uznaniu za nieważne nie przedawniają się, a koszty postępowania w tych sprawach ponosi Skarb Państwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

E. O. w zażaleniu nie wskazał żadnych okoliczności utrudniających mu dotrzymanie terminu wniesienia środka odwoławczego na zarządzenie Prezesa Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 8 grudnia 2017 r. o odmowie przyjęcia środka odwoławczego, natomiast zakwestionował możliwość procedowania w przedmiocie skuteczności złożonego przez niego środka odwoławczego, w granicach prawnych określonych w kodeksie postępowania karnego. Wobec tak określonego głównego zarzutu zażalenia podnieść należało, że E. O. jako podstawę swojego żądania w przedmiocie zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia za zabójstwo ojca F. O. wskazał przepisy ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na

rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Zgodnie z treścią art. 3 ust. 4 tej ustawy jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej, w postępowaniu o stwierdzenie nieważności orzeczenia mają odpowiednie zastosowanie przepisy kodeksu postępowania karnego. Skoro przepisy ustawy nie określiły w sposób autonomiczny kwestii warunków i sposobu zaskarżania decyzji procesowych podejmowanych w toku postępowania toczącego się w przedmiocie stwierdzenia nieważności orzeczenia, to dla oceny skuteczności środków odwoławczych wniesionych w toku tego postępowania należało odwołać się do przepisów postępowania karnego, w tym, w zakresie postępowania odwoławczego do przepisów umieszczonych w Dziale IX Postępowanie odwoławcze, w rozdziałach 48 Przepisy ogólne i 50 Zażalenie i sprzeciw. Z treści art. 460 k.p.k. wynika, że zażalenie wnosi się w terminie 7 dni od daty ogłoszenia postanowienia, a jeżeli ustawa nakazuje doręczenie postanowienia – od daty doręczenia. Wskazać przy tym należało, że o zachowaniu terminu decydują kryteria określone w art. 124 k.p.k., to jest data nadania lub złożenia pisma, a nie jego sporządzenie (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 2 lutego 2005 r. II AKo 25/050). Z kolei art. 429 § 1 k.p.k. stanowi, że Prezes sądu pierwszej instancji odmawia przyjęcia środka odwoławczego, jeżeli wniesiony został m.in. po terminie.

Zatem podstawy prawne procedowania Wojskowego Sądu Okręgowego w W. w przedmiocie skuteczności złożonego przez E.O. zażalenia na zarządzenie z dnia 8 grudnia 2017 r. zostały prawidłowo określone w zaskarżonym zarządzeniu. Wskazana argumentacja przekonuje o nietrafności głównego zarzutu zażalenia. Okoliczności sprawy wskazują nadto, że zaskarżone zarządzenie zostało prawidłowo doręczone E. O. na wskazany przez niego adres dla doręczeń w kraju i w zarządzeniu tym zawarte zostało pouczenie o możliwości zaskarżenia tego rozstrzygnięcia do wyższej instancji oraz o warunkach i sposobie wniesienia zażalenia na to zarządzenie. Zachowany został więc wymóg staranności postępowania sądu i dostępności skutecznego krajowego środka odwoławczego, co skutkowało nieuwzględnieniem zarzutu naruszenia przepisów Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Końcowe wywody zażalenia odwołujące się do przepisów ustawy o uznaniu za nieważne dotyczących nieprzedawniania się roszczeń o odszkodowanie oraz ponoszenia kosztów

postępowania przez Skarb Państwa, bez wskazania naruszenia tych przepisów w zaskarżonym zarządzeniu, nie spełniały wymagań proceduralnych pozwalających na uznanie ich za zarzuty zażalenia.

Z tych względów postanowiono jak na wstępie.

kc